

THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

OVERZICHT THEMA 5

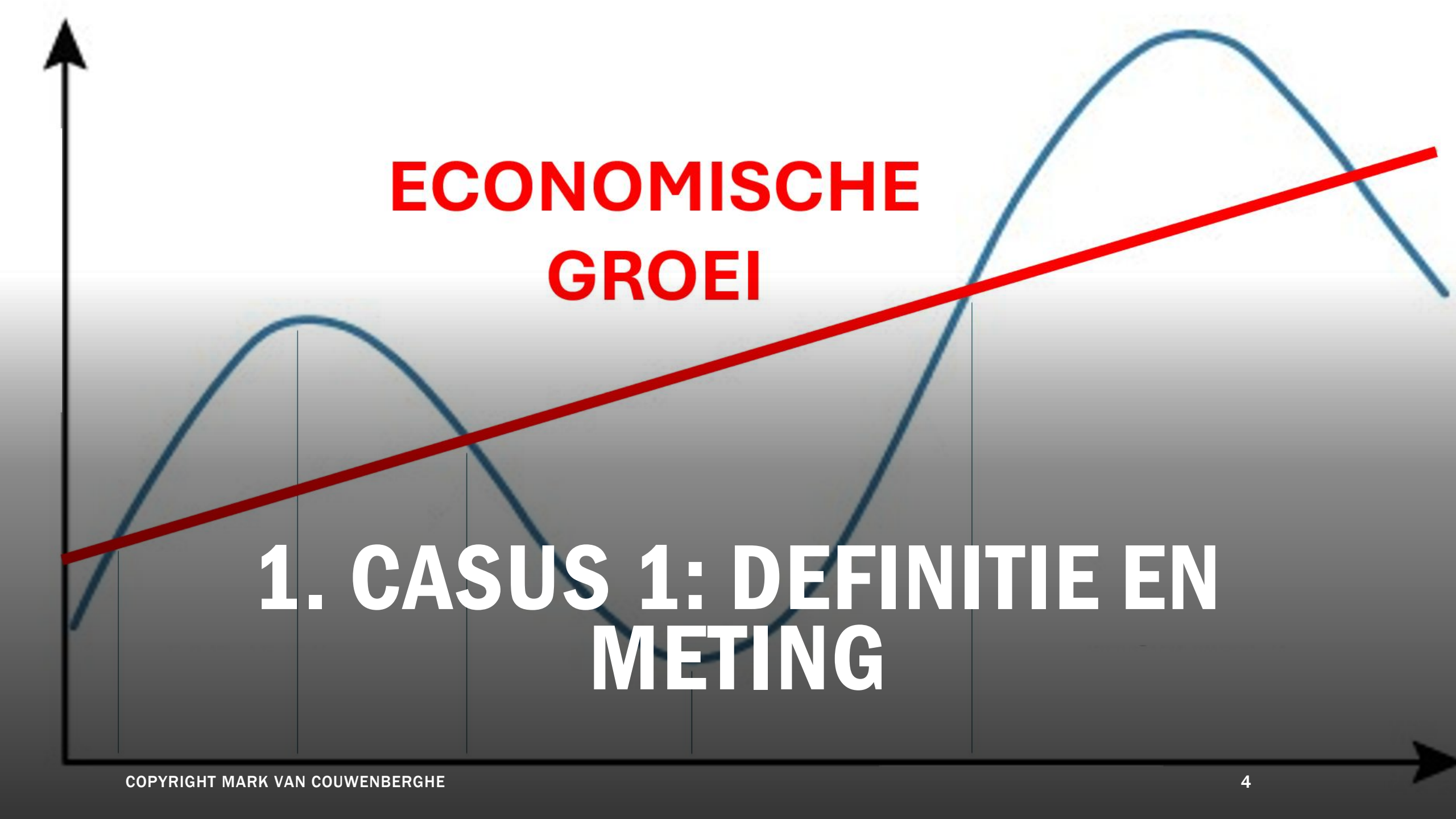
ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

- GELD- EN KAPITAALMARKTEN
- OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN INFLATIE
- ARBEIDSMARKTBELEID
- ECONOMISCHE GROEI (lange termijn)
- CONJUNCTUUR (korte termijn)
- BEGROTINGSBELEID EN MONETAIR BELEID
- ECONOMISCHE MODELLEN

VERTREKKEND VANUIT EN
UITGEWERKT VIA
CASUSSEN

HOOFDSTUK 4 (LPD 14): ECONOMISCHE GROEI

- 1. CASUS 1: DEFINITIE EN METING**
- 2. CASUS 2: GROEIDETERMINANTEN**
- 3. CASUS 3: INNOVATIE**
- 4. CASUS 4: ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN**

ECONOMISCHE GROEI

1. CASUS 1: DEFINITIE EN METING

**China zet dit decennium opnieuw in op
een economische groei van 5 procent**

*Spaanse economie groeide de laatste 5 jaar drie keer
zo snel als Europees gemiddelde*

BBP van Rwanda is de afgelopen decennia explosief
gestegen, met een BBP per hoofd van de bevolking dat
sinds het einde van de genocide halverwege de jaren
negentig meer dan vertienvoudigd is

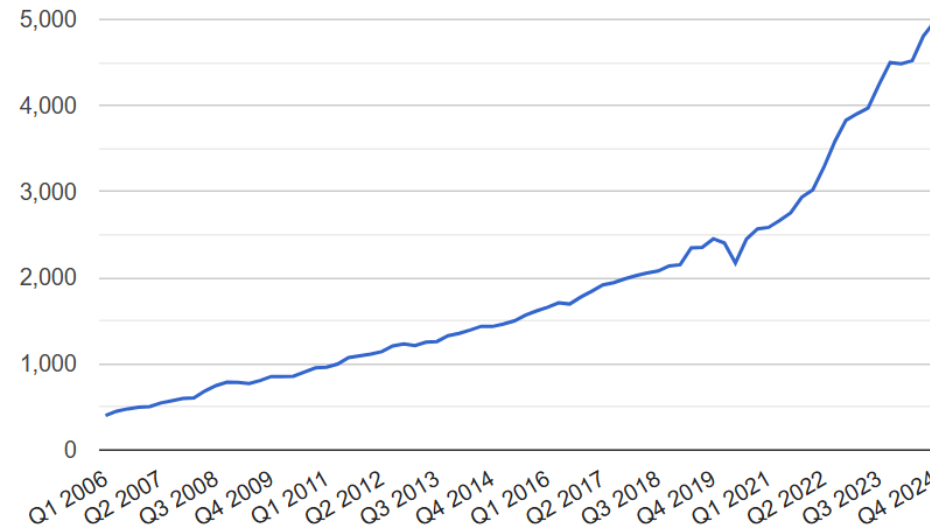
ECONOMISCHE GROEI VAN EEN LAND (OF GROEP LANDEN),
WAT BEDOELEN WE DAARMEE?

HOE WORDT ECONOMISCHE GROEI GEMETEN?

Economische groei is de procentuele evolutie van het bbp van een economie op de lange termijn.

**bbp: bruto
binnenlands
product**

RWANDA: bbp 2006 - 2024

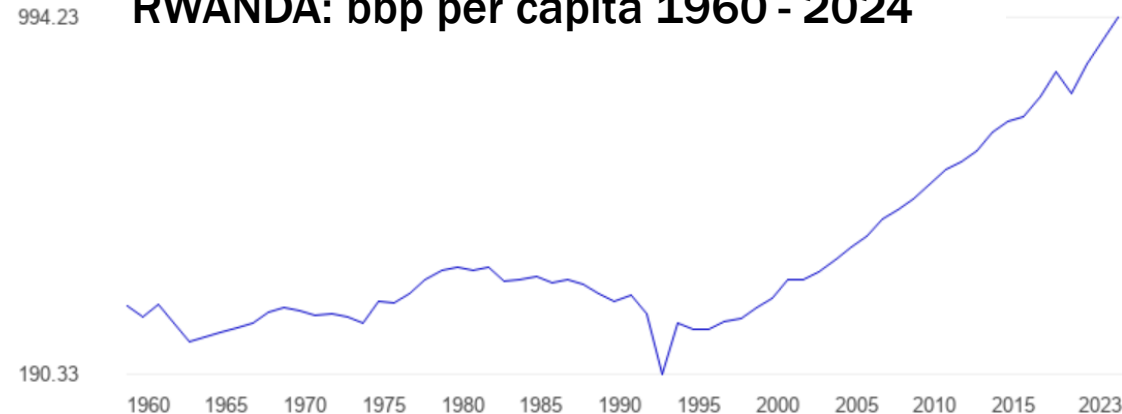
Vanuit een standpunt van welvaartsgroei: economische groei is de procentuele evolutie van het bbp per capita op de lange termijn.

bbp per capita

welvaartsgroei van +/- \$200 naar +/- \$1.000 op
60 jaar tijd

!is cruciaal bij internationale vergelijkingen!

RWANDA: bbp per capita 1960 - 2024

WE BOUWEN VERDER OP DE CASUS RWANDA

Presidentiële republiek

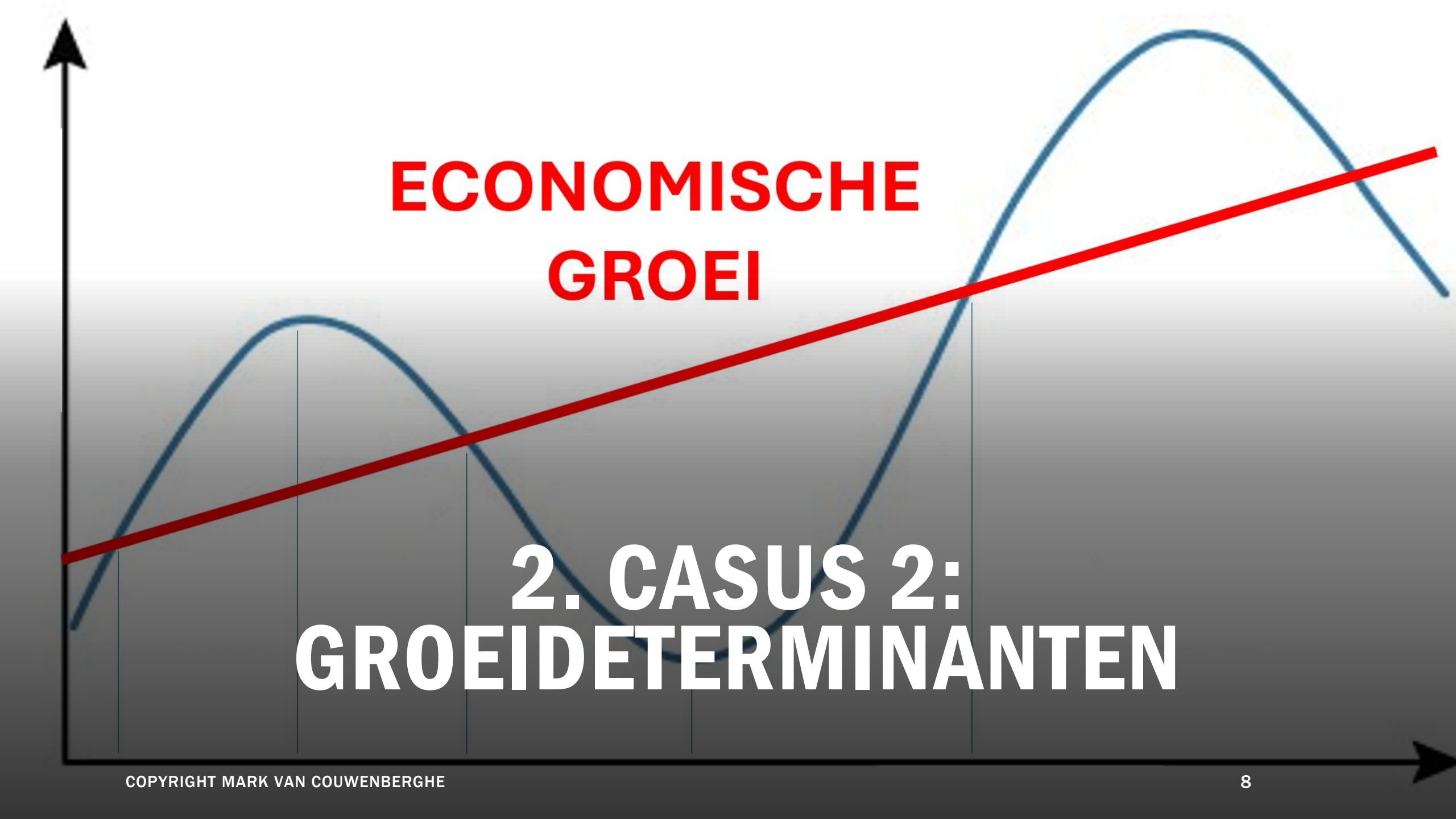
Hoofdstad: Kigali

Oppervlakte: ongev. 4/5 België

Bevolking: ongev. 5/4 België

Talen: Kinyarwanda, Frans, Engels, Swahili

<https://www.youtube.com/watch?v=ekGmQ6gHWhM>

**ECONOMISCHE
GROEI**

**2. CASUS 2:
GROEIDETERMINANTEN**

**Rwanda zet in op de modernisering van
de landbouwsector**

**Chinese investeringen in
weginfrastructuur boomen in
Rwanda**

**ONDERWIJS IN RWANDA
OMARMT DE AI-REVOLUTIE**

WAT STUURT DE ECONOMISCHE GROEI AAN VAN EEN LAND?

GROEIDETERMINANTEN RWANDA

KAPITAAL	ARBEID	TECHNOLOGIE	OVERHEID
FDI: Foreign Direct Investments (bv Chinese investeringen)	Betere toegang tot onderwijs (bv gratis basisonderwijs)	Modernisering landbouw (introductie van technologie)	<u>ECONOMISCHE EN SOCIALE HERVORMINGEN</u>
Verbeteren infrastructuur (verkeer, energie, toerisme)	Sterkere rol van vrouw	Modernisering gezondheidszorg	PPP Public-Private Partnership
Creëren van aantrekkelijk ondernemingsklimaat (belastingvoordelen, krediet)		Digisprong in onderwijs	Regionale integratie en handelsakkoorden
		Investerings in internet en digitale economie	Bestrijding corruptie
Kapitaal: -Financiële middelen -Infrastructuur		BELANG VAN INNOVATIE	Transparantere overheid
			Sterke overheidsinstellingen

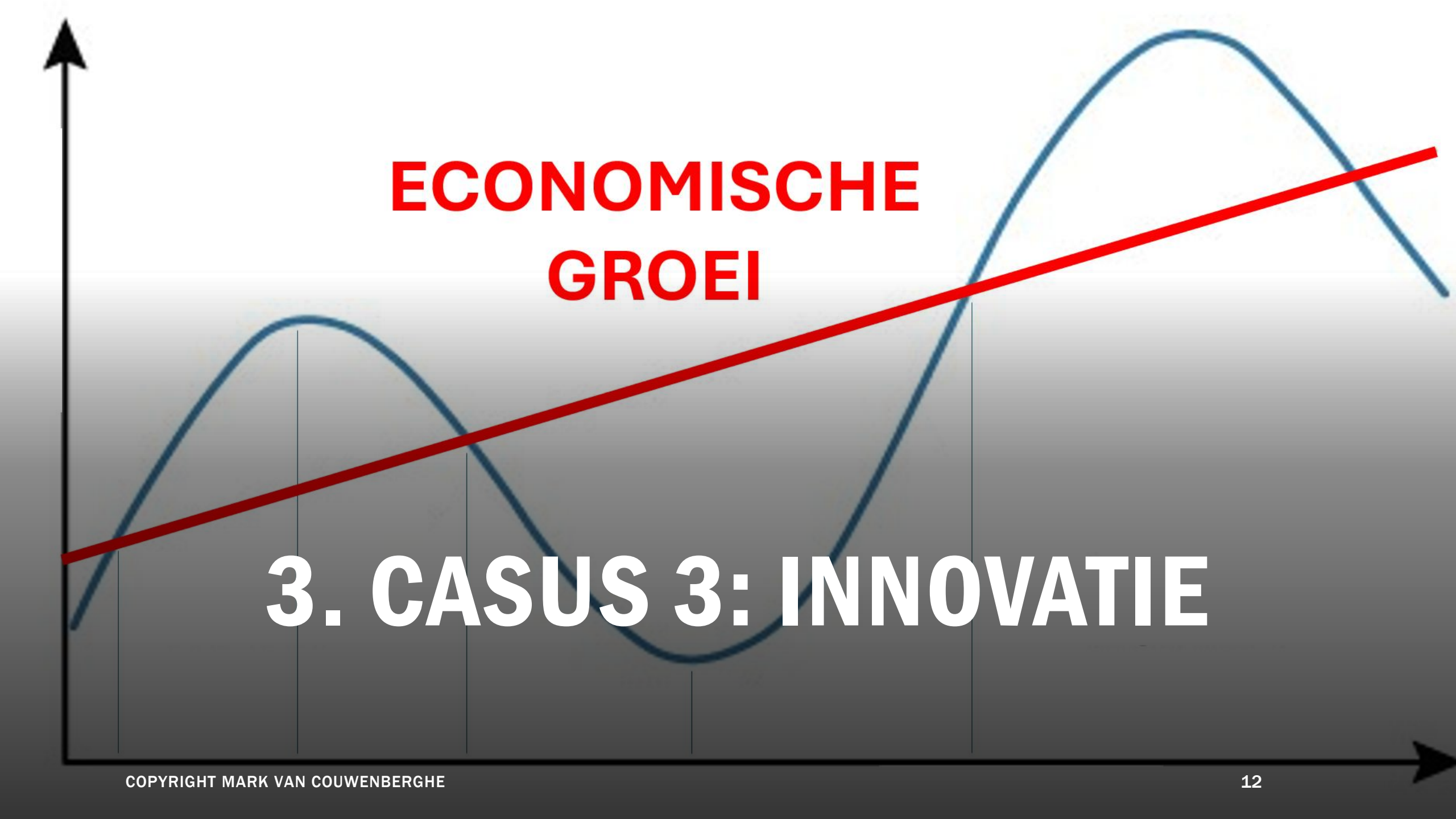
VISION 2050

Langetermijninvesteringen: onderwijs, infrastructuur, gezondheidszorg, milieu, ...

Evolutie naar middeninkomensland en hooginkomensland

GROEIDETERMINANTEN ALGEMEEN

DETERMINANT	IMPACT OP ECONOMISCHE GROEI
KAPITAAL	Aanwezigheid van binnenlandse financiële middelen (geld- en kapitaalmarkt) en buitenlandse financiële middelen (FDI) faciliteert investeringen Uitgebreide infrastructuur en kwalitatieve infrastructuur en attractief ondernemingsklimaat trekken investeringen aan Investeringen verhogen het aanbod van goederen en diensten en creëren jobs die op hun beurt consumptie, overheidsinkomsten en extra investeringen genereren
ARBEID	Een voldoende grote arbeidsmarkt en goed geschoolde arbeidsmarkt matcht met de vraag naar arbeid vanuit de werkgevers
TECHNOLOGIE	Modernisering en introductie van nieuwe technologie verhogen de productiviteit en competitiviteit
OVERHEID	De overheid is een katalysator voor alle andere determinanten door het voeren van een beleid dat de economische groei ondersteunt, zowel nationaal als internationaal (door samenwerking met andere landen) Een betrouwbare en goed gerunde overheid is ook een stimulans voor economische vooruitgang (investeringen, vertrouwen bevolking, stabiel politiek klimaat)

**ECONOMISCHE
GROEI**

3. CASUS 3: INNOVATIE

**Rwanda is de Afrikaanse voorloper in
het creëren van “smart cities”**

**Rwanda is een van de
eerste landen in Afrika die
een nationaal
dronebezorgingssysteem
lanceert**

*De regering van Rwanda heeft AI-gestuurde chatbots
geïntroduceerd in de gezondheidszorg om Rwandezenaars
gemakkelijker toegang te geven tot consulten met artsen of
verpleegkundigen.*

**INNOVATIE IS EEN DRIVER VAN ECONOMISCHE GROEI
MAAR OOK VAN DISRUPTIE!**

INNOVATIE IS EEN DRIVER VAN ECONOMISCHE GROEI

Innovatie zorgt voor een hogere productiviteit en competitiviteit: voorbeeld 1

Een smart city is een stadsontwikkelingsconcept dat informatie- en communicatietechnologie integreert om openbare diensten en de levenskwaliteit van de burgers te verbeteren.

Voorbeelden:

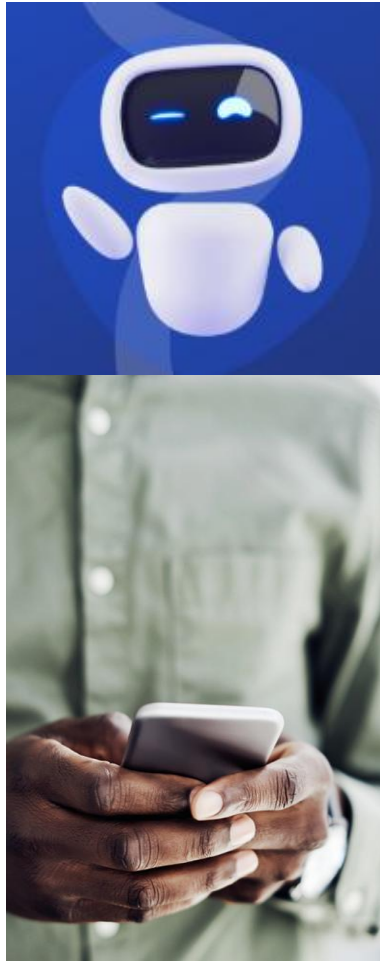
Innovaties die in Kagali gebruikt worden op vlak van mobiliteit zijn onder meer **flexibele straatverlichting, waarmee de helderheid van straatverlichting kan worden aangepast (preventie van misdaad!)**. En slim verkeersmanagement, waar het verkeer in realtime door de stad wordt bewaakt en informatie over de huidige reistijd op bepaalde wegen wordt uitgezonden om **automobilisten in staat te stellen de beste routes te bepalen**.

Op vlak van duurzaamheid zijn er innovaties op vlak van **klimaatneutrale gebouwen, groene energie, sensoren om lokale luchtvervuiling en geluidsoverlast te controleren**, die **gratis WiFi** biedt wanneer de burgers de luchtkwaliteit en geluidsoverlast in hun straat verbeteren.

INNOVATIE IS EEN DRIVER VAN ECONOMISCHE GROEI

Innovatie zorgt voor een hogere productiviteit en competitiviteit: voorbeeld 2

Een AI chatbot is een stukje software dat communiceert met mensen door middel van geschreven taal, ondersteund door AI. Het wordt vaak ingebed in webpagina's of andere digitale toepassingen om vragen van klanten te beantwoorden zonder dat er een medewerker nodig is.

Voorbeelden:

De Rwandese AI chatbot biedt **continue toegang tot AI-ondersteunde medische consulten** via digitale avatars, waarmee patiënten kunnen communiceren via tekst, spraak of videoconferenties. De tool biedt ook **vereenvoudigde medische controles, communicatie van laboratoriumresultaten, en ook medicatieherinneringen.**

Rwanda investeert zelfs in het ontwikkelen van een **virtueel ziekenhuis.**

INNOVATIE IS EEN DRIVER VAN ECONOMISCHE GROEI

Innovatie zorgt voor een hogere productiviteit en competitiviteit: voorbeeld 3

Drones kunnen kleine pakketjes, voedsel en zelfs medische benodigdheden bezorgen. De drone vliegt naar de aangewezen bezorglocatie, controleert op obstakels en objecten, daalt af naar het bezorgpunt en laat het pakket vrij.

Voorbeeld:

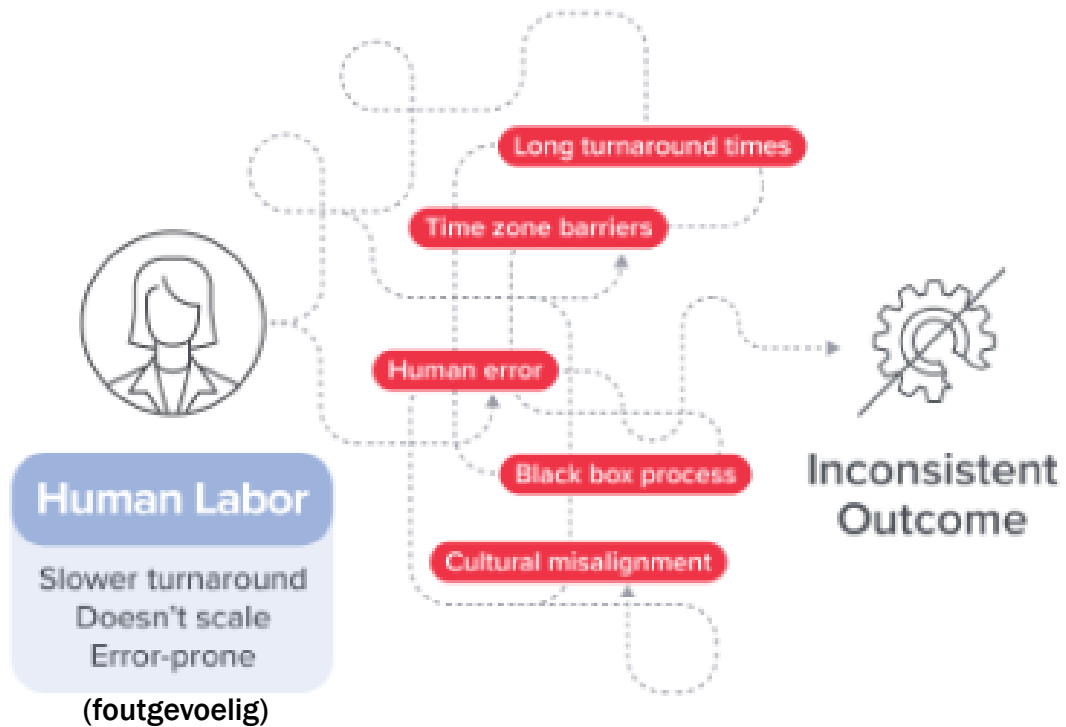
Rwanda is erin geslaagd om **vertragingen in de dienstverlening en de kosten te verminderen** door gebruik te maken van drones in plaats van conventionele bezorgmethoden voor de levering van medische benodigdheden. Om de **bloedleveringen te verbeteren**, ontwikkelde men in Rwanda autonome drones. Deze kunnen bloed van een distributiecentrum naar een ziekenhuis brengen.

INNOVATIE LEIDT TOT DISRUPTIE

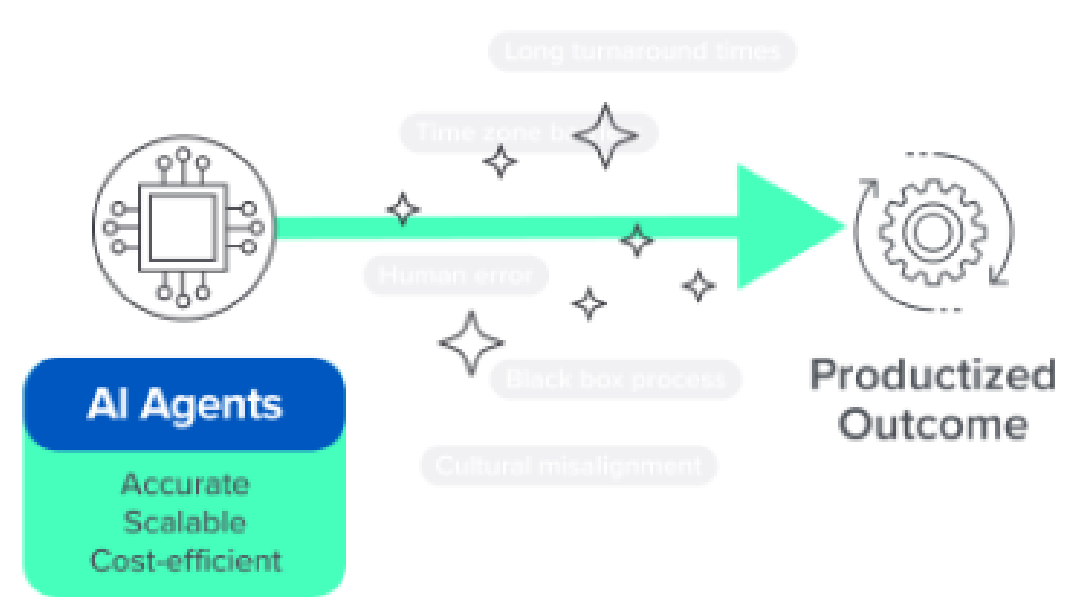
Disruptie betekent dat een bestaande manier van leven en werken helemaal op zijn kop wordt gezet.

VOORBEELD VAN INNOVATIE	VOORBEELDEN VAN DISRUPTIE
SMART CITY	Inwoners van een stad en hun gegevens en activiteiten zijn continu “geconnecteerd” met systemen en platformen, smart camera’s, sensoren, ...
AI CHATBOTS	Patiënten hebben 24/7 toegang tot volledig gedigitaliseerde eerstelijns medische dienstverlening
BEZORGDRONES	De aanvoerketen van producten gebeurt op een volledig geautomatiseerde wijze
Deze innovaties zijn bijvoorbeeld disruptief in termen van ...	
POSITIEF: boosten van productiviteit, veiligheid, duurzaamheid, competitiviteit, ... dankzij digitalisering en automatisering	NEGATIEF: bedreiging voor privacy, bepaalde types jobs, ...

EXTRA: HET DISRUPTIEVE EFFECT VAN AI

**VOOR AI:
GEBRUIK VAN MANKRACHT**

INZET VAN AI

EXTRA: HET DISRUPTIEVE EFFECT VAN AI

(uitgeverij van handboeken)

Editing (redactie) van auteursteksten wordt niet meer uitgevoerd door redacteurs, maar door AI

Presentaties die handboeken ondersteunen worden gegenereerd door AI

KATE is de digitale assistent van de klant voor meer en meer bankzaken

KATE vervangt de kantoormedewerker

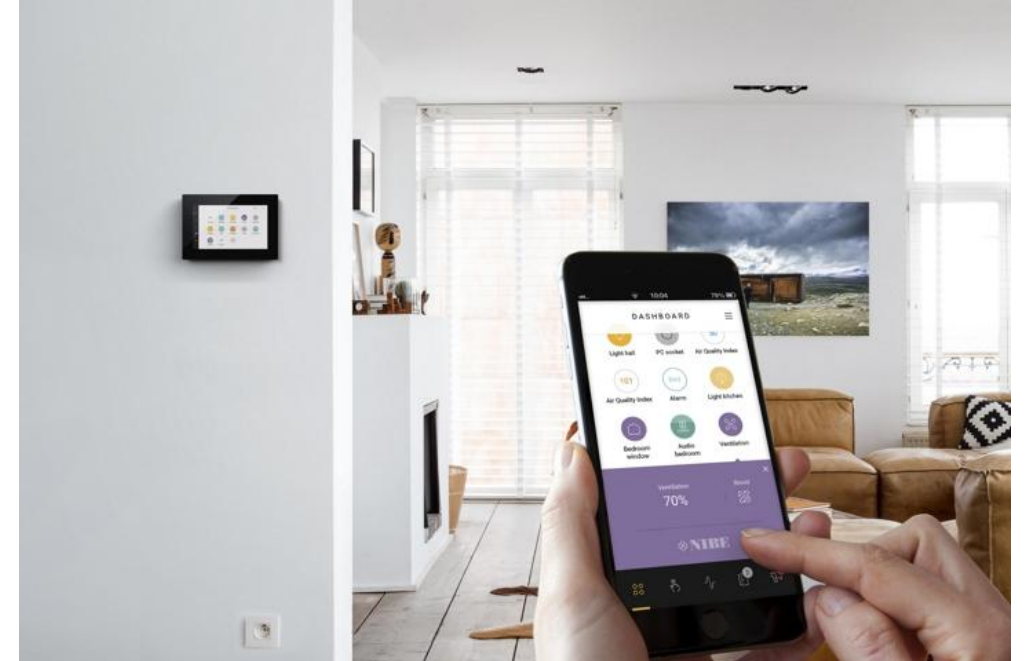
EXTRA: HET DISRUPTIEVE EFFECT VAN AI

The Niko logo is displayed in a bold, italicized, black sans-serif font. It is enclosed within a thin blue rectangular border.

Groot geworden in stopcontacten en
schakelaars

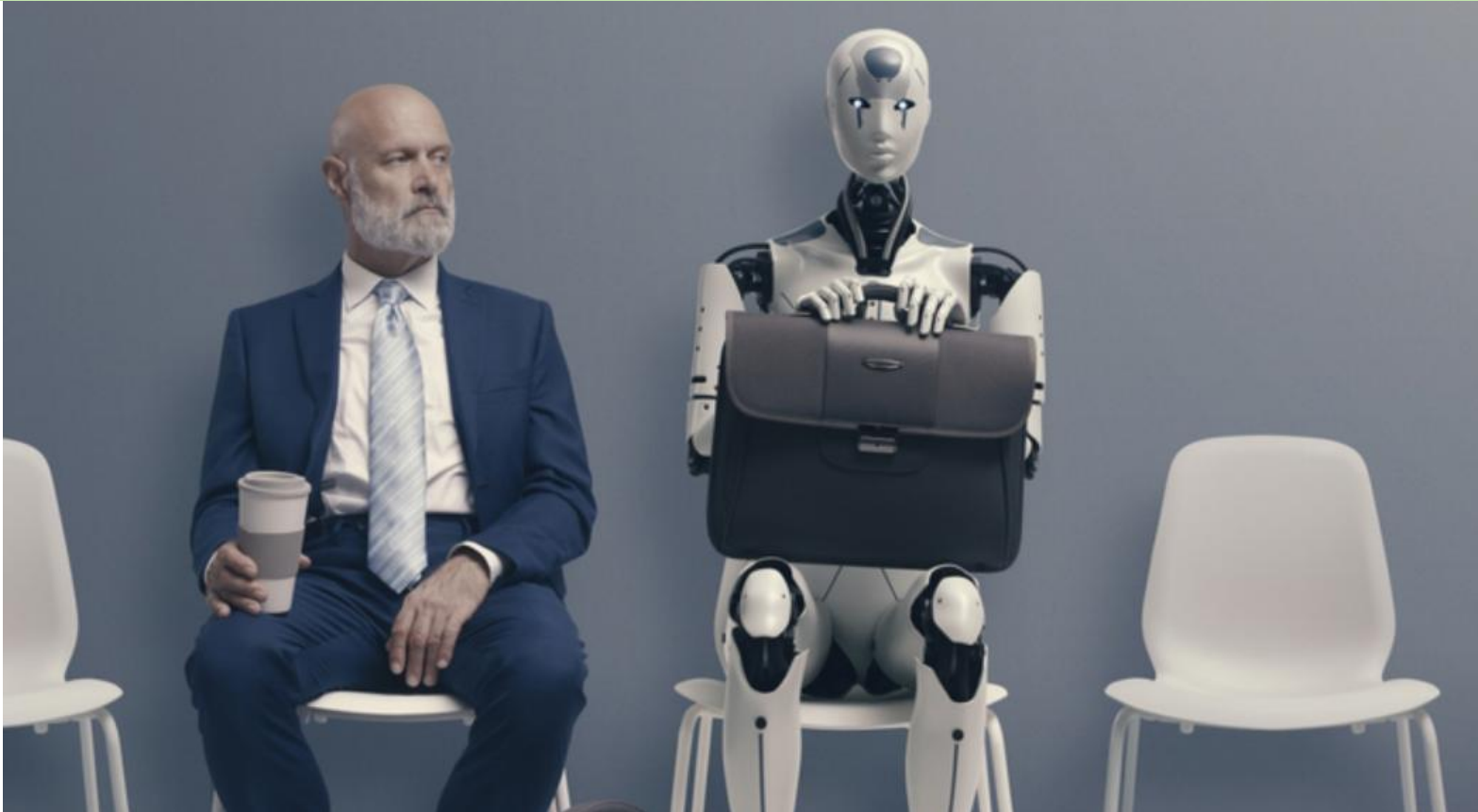

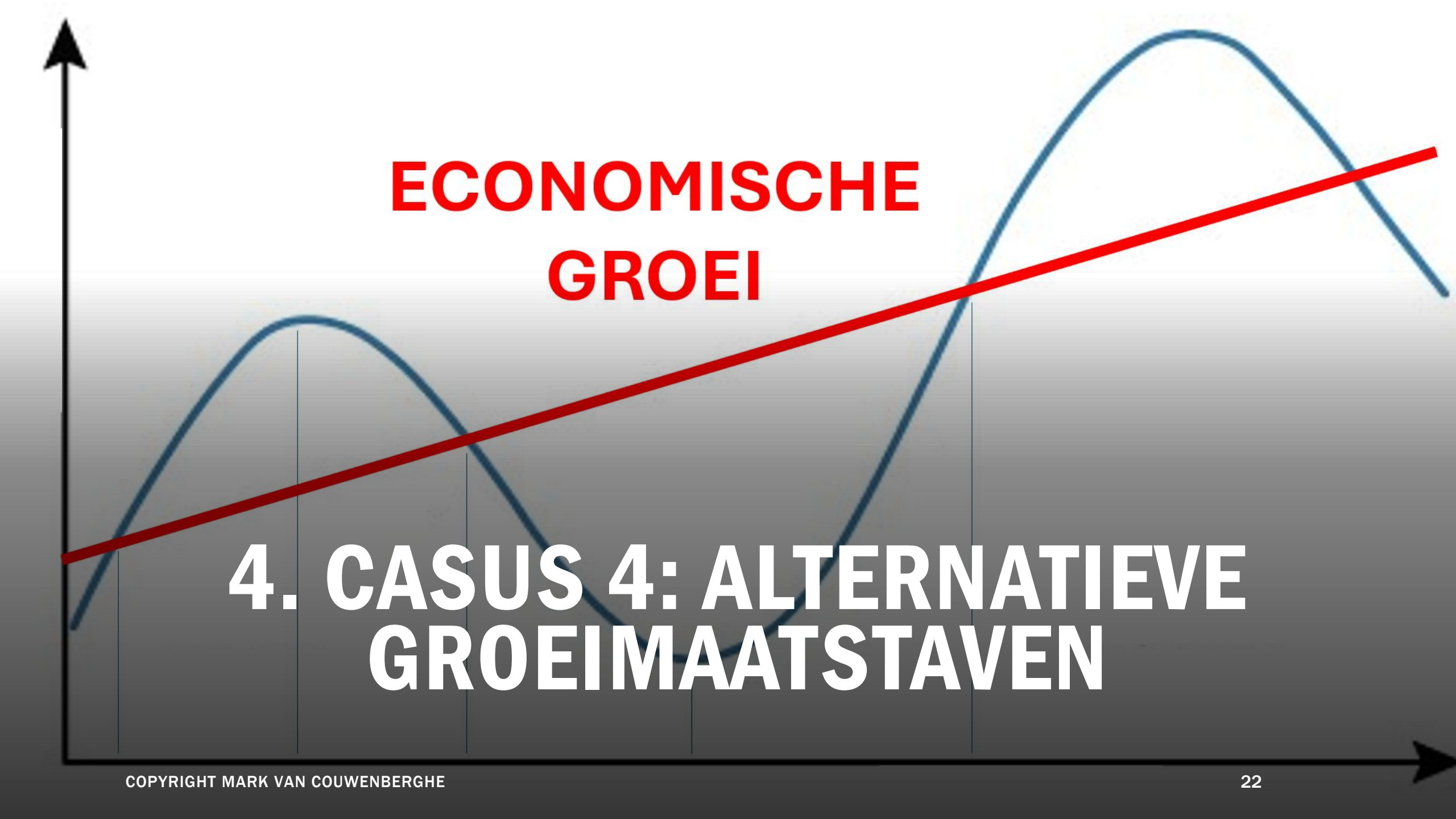
En nu succesvolle marktspeeler in
home control

DEBAT:

Is AI een bedreiging voor de werkgelegenheid?

**ECONOMISCHE
GROEI**

4. CASUS 4: ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

Nieuwe definitie van welvaart: van BBP naar levenskwaliteit

De shift van welvaart naar welzijn vraagt om
een nieuw meetinstrument

Welk land is het gelukkigst?

**BBP IS EN BLIJFT DE DOMINANTE MAATSTAF EN REFERENTIE VOOR DE
METING VAN ECONOMISCHE GROEI. MAAR ER ZIJN VRAAGTEKENS.**

IS ER OOK EEN ALTERNATIEF?

DE ONVOLKOMENHEDEN VAN HET BBP ALS INDICATOR VAN WELVAART

1. Het bbp houdt geen rekening met niet-marktgerelateerde activiteiten

Het uitgebreide onbetaalde werk dat binnen huishoudens wordt verricht of vrijwilligerswerk, worden bijvoorbeeld niet opgenomen in de berekeningen van het bbp, ondanks de aanzienlijke economische waarde ervan. Studies hebben aangetoond dat het opnemen van dit soort activiteiten de bbp-cijfers aanzienlijk zou kunnen verhogen; in 2010 steeg de bbp-meting in de V.S. bijvoorbeeld met 26%.

2. Het bbp houdt geen rekening met inkomensverdeling

Hoewel het bbp de totale economische output aangeeft, geeft het niet weer hoe het inkomen over de bevolking verdeeld is. Een stijgend bbp kan samenvallen met een toenemende inkomensongelijkheid, waarbij de voordelen van de economische groei voornamelijk ten goede komen aan de rijken terwijl grote delen van de bevolking een stagnerende of dalende levensstandaard ervaren.

DE ONVOLKOMENHEDEN VAN HET BBP ALS INDICATOR VAN WELVAART

3. Het bbp negeert aantasting van het milieu

Het bbp telt alle economische activiteiten als positief, zelfs diegenen die het milieu schaden. Activiteiten die leiden tot vervuiling, ontbossing en uitputting van hulpbronnen kunnen de bbp-cijfers doen stijgen dankzij de bijbehorende economische transacties. **Het bbp trekt echter de milieukosten niet af en houdt geen rekening met de uitputting van natuurlijke hulpbronnen**, wat zowel de duurzaamheid op lange termijn als de levenskwaliteit kan ondermijnen.

4. Het BBP houdt geen rekening met de kwaliteit van leven en welzijn

Het bbp houdt geen rekening met factoren die bijdragen aan de kwaliteit van het leven, zoals vrije tijd, levensverwachting, onderwijskwaliteit en algeheel geluk. Landen met een vergelijkbaar bbp kunnen een enorm verschillende levensstandaard en sociale resultaten hebben, wat aangeeft dat het bbp alleen geen volledig beeld geeft van het maatschappelijk welzijn.

DE ONVOLKOMENHEDEN VAN HET BBP ALS INDICATOR VAN WELVAART

5. Het bbp weerspiegelt de informele en zwarte economie niet

In veel landen vinden belangrijke economische activiteiten plaats buiten de formele markten om, zoals informele arbeid en transacties op de zwarte markt. Omdat het bbp gebaseerd is op officiële gegevens, wordt er geen rekening gehouden met deze niet-geregistreerde economische bijdragen, wat leidt tot een onvolledige beoordeling van de economische activiteit van een land.

Het bbp is lange tijd de standaardmethode geweest om de economische prestaties van een land te beoordelen. Het ontwerp en de reikwijdte van het bbp hebben echter verschillende beperkingen die kunnen leiden tot misvattingen over de werkelijke economische gezondheid en het maatschappelijk welzijn van een land.

ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

1. MEASURE OF ECONOMIC WELFARE

De Measure of Economic Welfare (MEW) is een alternatieve maatstaf voor economische groei.

Waar het bbp enkel kijkt naar de monetaire waarde van alle geproduceerde goederen en diensten in een land, **probeert de MEW een breder beeld te geven van de werkelijke welvaart en levenskwaliteit van mensen.**

ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

Wat wordt in de MEW meegenomen?

**MEW = BBP + positieve niet-marktbijdragen
– negatieve externe effecten**

✓ Toegevoegde elementen (positief voor welzijn):

- De **waarde van vrije tijd** (vrije tijd verhoogt welzijn maar wordt niet in het bbp gemeten)
- **Huishoudelijke productie** (zoals koken, schoonmaken — dingen die geen geld kosten maar wel bijdragen aan het leven)
- **Publieke diensten** zoals onderwijs en gezondheidszorg (voor zover ze welzijn verhogen)

✗ Afgetrokken elementen (negatief voor welzijn):

- **Milieuvervuiling** en degradatie (zoals luchtvervuiling, verlies van natuur).
- **Uitputting van natuurlijke hulpbronnen**
- **Negatieve externe effecten** van economische groei
- **Kosten van verkeersongevallen of gezondheidsproblemen** die ontstaan door economische activiteit

2. HUMAN DEVELOPMENT INDEX

De Human Development Index (HDI) is een samengestelde maatstaf die gebruikt wordt om de ontwikkeling van landen te meten — niet alleen op basis van economische groei, maar ook op levenskwaliteit en welzijn.

Hij wordt jaarlijks berekend door de Verenigde Naties (UNDP) in het Human Development Report.

ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

Wat wordt in de HDI meegenomen?

**HDI = Gezondheid + Onderwijs +
Levensstandaard**

De HDI combineert drie belangrijke dimensies van menselijke ontwikkeling:

- **Gezondheid**

gemeten via: **levensverwachting bij geboorte** (geeft aan hoe lang mensen gemiddeld leven (als indicator van algemene gezondheid en zorg))

- **Onderwijs**

gemeten via: **gemiddeld aantal schooljaren (voor volwassenen) / verwacht aantal schooljaren (voor kinderen)** (meet het opleidingsniveau en toegang tot onderwijs)

- **Levensstandaard (= welvaart)**

gemeten via: **bbp per hoofd van de bevolking**

3. BETTER LIFE INDEX

De Better Life Index is een alternatief voor het bruto binnenlands product (bbp) als maatstaf voor maatschappelijke vooruitgang.

Het is ontwikkeld door de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) en **richt zich op welzijn en levenskwaliteit in plaats van enkel economische prestaties.**

ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

Wat wordt in de BLI meegenomen?

De index kijkt naar 11 dimensies van welzijn, die volgens de OESO essentieel zijn voor een goed leven:

Wonen (woningkwaliteit, betaalbaarheid)

Inkomen (beschikbaar inkomen en werkgelegenheid)

Werkgelegenheid (werkzekerheid, werk-leven balans)

Gemeenschapsgevoel (sociale relaties en steunnetwerken)

Onderwijs (toegang, niveau en kwaliteit)

Milieu (luchtkwaliteit, toegang tot natuur)

Burgerparticipatie (stemrecht, vertrouwen in overheid)

Gezondheid (levensverwachting, zelfgerapporteerde gezondheid)

Tevredenheid met het leven (subjectief welzijn)

Veiligheid (gevoel van veiligheid, misdadcijfers)

Werk-privébalans (vrije tijd, werktijd)

3. BRUTO NATIONAAL GELUK

Het Bruto Nationaal Geluk (BNG) – in het Engels: Gross National Happiness (GNH) – is een alternatieve manier om de welvaart en vooruitgang van een land te meten, het werd in het leven geroepen door het **koninkrijk Bhutan**, waar het de leidraad is voor overheidsbeleid.

BNG is gebaseerd op het idee dat echte ontwikkeling van een samenleving alleen mogelijk is als ze duurzaam en in balans is op alle vlakken: materieel, sociaal, cultureel, spiritueel én ecologisch.

ALTERNATIEVE GROEIMAATSTAVEN

Wat wordt in het BNG meegenomen?

BNG = een holistische kijk op welzijn, gebaseerd op geluk, balans en duurzaamheid

De 4 pijlers van BNG:

- **Duurzame en rechtvaardige sociaaleconomische ontwikkeling** = groei met aandacht voor rechtvaardigheid en armoedebestrijding
- **Behoud en promotie van culturele waarden** = respect en versterking van de eigen taal, tradities en erfgoed
- **Goed bestuur** = transparantie, participatie, mensenrechten en een eerlijke rechtsstaat
- **Behoud van het milieu** = natuurbescherming en duurzaamheid staan centraal in beleid en gedrag

DEBAT: Wat maakt een land ideaal om in te leven?

